

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
CEIP VORA DEL MAR

C/Verge del Pilar, 10
08880 Cubelles
Tel 93 895 75 15
Fax 93 895 75 14
Correu electrònic :
ceipvoradelmar@xtec.net
<http://www.xtec.net/ceipvoradelmar/>

POESIA A L'ESCOLA

Centre: **Escola Vora del Mar** Codi de Centre: **08060927** Curs: **2008-2009**

Responsable del projecte: **Maria Isabel Bermúdez Malagón**
(Mestra encarregada de la Biblioteca Puntedu)

A RITME DE RAP!

(*una manera diferent de treballar la memòria significativa!*)

(Proposta didàctica de la introducció de la Poesia emprant els recursos audiovisuals)

Activitat adreçada a: Cicle Mig i Superior de Primària

(*Tots els objectius pretenen treballar les competències bàsiques*)

Objectius de Biblioteca:

- Promoure el gust per **la Poesia** de la mà de **Joana Raspall**.
- Cercar, al nostre fons bibliotecari, per matèria, els llibres de Poesia de la Joana Raspall
- Triar poemes per tema.
- Llegir poesia en veu alta
- Comparar poemes per estructura, mida dels versos i rima
- Memoritzar poemes i recitar-los en veu alta en una sessió d'avaluació
- Crear documents audiovisuals pel fons de la Biblioteca.
- Fomentar les visites **al bloc de la Biblioteca** on es penjen els curts ja editats.

Objectius de Competències lingüístiques

- Potenciar i treballar **la memòria significativa**
- Introduir els alumnes en una experiència lingüística diferent
- Augmentar el seu vocabulari en termes poètics: mètrica, estrofa, metàfora...
- Reproduir, amb entonació i ritme un text poètic.
- Planejar l'enregistrament amb les parts triades.

Objectius de Competències artístiques

- Identificar ritmes musicals que prestin als poemes escollits pels alumnes
- Composar la interpretació individual o en grup
- Discutir opinions amb els companys i distribuir les tasques

Objectius de Competències emocionals

- Organitzar-se per grups i dir-los davant dels companys i de la càmera de vídeo
- Mostrar-se pacient i esperar el seu torn.
- Vèncer la por a recitar en veu alta i de memòria
- Gaudir expressant les nostres emocions
- Ser capaç de memoritzar altres documents

Objectius de l'àrea TIC:

- Ampliar els coneixements dels infants en el món de l'ordinador i d'algunes de les seves possibilitats: editar vídeos i produir pel·lícules.
- Gaudir i treballar amb la càmera de vídeo i l'ordinador.
- Relacionar accions amb la icona corresponent de la càmera.
- Gravar fent servir les diferents opcions de la càmera com el "zoom", la seqüenciació etc., i els diferents plans
- Editar les filmacions utilitzant un programari d'edició (Magix Films)
- Generar un curt en format Real Player i mpeg
- Generar un DVD amb les nostres pel·lícules
- Baixar els fitxers de vídeo al compte creat per aquest efecte al YouTube i inserir l'enllaç **al bloc de la Biblioteca "Un Mar de Llibres"** a l'apartat **Poesia a l'escola**
- Tenir cura del material informàtic de la Biblioteca.

Descripció de l'activitat:

Aquesta activitat ha estat programada per aconseguir que els nens s'habituin a memoritzar textos que entenen i es preparin per la seva entrada a la ESO, on se'ls hi demanarà molta memorització. M'he adonat de que, cada cop més, als alumnes els hi costa molt "memoritzar" per **les avaluacions** i he pensat que era una manera divertida i engrescadora de treballar la memòria significativa.

Vaig preparar un petit dossier sobre l'autora amb alguns dels seus poemes amb la fi de treballar-ne el ritme, el significat, les metàfores... La primera part del dossier recollia (*veure material alumnes*), a part de la biografia abreujada de l'escriptora, **l'article de Faristol de 2006** on van poder entendre la postura de la poeta respecte a la Poesia, la rima, el ritme, l'educació... Un cop introduït el tema de la poesia, els alumnes han cercat, a la nostra biblioteca, tot els llibres que tenim al fons, per matèria: "Poesia", de la Joana Raspall. Per grups, han triat un poema i l'han llegit en veu alta. Hem comparat poemes i estructures; hem après vocabulari com: estrofa, vers, rima, metàfora, comparació... Hem arribat a la conclusió de que el llenguatge poètic és **concís, precís** i que els poetes "**juguen amb les paraules**" per arribar a **la mètrica** demanada o/i a la rima (si escriuen en rima).

Els alumnes des de 3r a 6è (uns 220 nens) van memoritzar el poema que els hi tocava per classe i la segona sessió de biblioteca la dedicava a avaluar si tots se'ls sabien sense cap dubte ni entrebanc. La sessió següent i última, tot estava preparat per gravar els grups. En una setmana ja tenia les gravacions de cada grup el que volia (els tinc a tots en mig grup 1 cop per setmana a la Biblioteca) i vaig començar el treball d'edició amb ells, composant i editant un curt que no fos avorrit, on tots sortissin dient una part etc... Un cop editat, tots ho varem poder veure i gaudir la feina feta **al bloc de la biblioteca**, a l'apartat "Poesia a l'escola". A les altres classes, es pot veure en l'apartat "**Notícies d'interès**", els nens i nenes dient poesia: **El Nom de Nadal (els dos grups de 5è)** i **L'ocell i la pluja (els grups de 3r i 4t)**, de la mateixa autora.

Tots els curts que s'han generat amb els enregistraments estan a disposició de la Comunitat Escolar a:

<http://blocs.xtec.cat/biblicentre>

(l'experiència a Cm i CS)

als apartats de "Poesia a l'escola"

<http://blocs.xtec.cat/biblicentre/poesia-a-6e/>

(l'experiència a 6è)

Avaluació:

Després de contrastar les opinions individuals i concloure el projecte, valorem la feina feta amb molta satisfacció. I què més avaluació que el que cada alumne hagi estat capaç de memoritzar un poema i dir-lo davant d'una càmera? Se senten orgullosos que el producte del seu esforç i treball, **una pel·lícula, estigui a Internet!** També hem augmentat la participació d'alumnes a la Biblioteca extraescolar per tal d'agafar en préstec el DVD creat amb les diferents experiències.

Temporització:

Aquesta **Unitat de Programació** s'ha treballat a finals del primer trimestre i començament del segon del **curs escolar 2008-2009**. Aquesta **unitat de programació** s'ha treballat en **3 sessions d'1 hora**, a les hores de biblioteca, en horari lectiu, amb els alumnes des de 3r a 6è i està inclosa **dintre dels objectius de l'Eix Transversal de Centre** d'engany, a saber, "Cuidem la Natura" (material literari sobre el tema al Bloc de la Biblioteca "Un Mar de Llibres").

Recursos humans:

- L'autora de la Unitat de Programació
- Els alumnes de Cicle Mig i Superior

Recursos materials:

- Una càmera de vídeo JVC EVERIO
- Programari d'edició: **Magix Films** (versió amb llicència)
- Dossier de l'alumne (veure fitxes final treball)

Recursos externs:

- El meu Ordinador personal de casa.
- El coneixement adquirit en el diferents cursos i seminaris del departament i els adquirits per la meua iniciativa i inquietud personal per aprendre noves maneres de treballar el Currículum de Primària.

Observacions:

He observat aquests darrers anys que, després de **Cicle Inicial**, els nens aprenen cançons i poemes només per les activitats puntuals com la Castanyada, Nadal, Sant Jordi... Crec que hem de tornar a un treball més sistemàtic de la **memòria significativa** si volem que els nostres i les nostres alumnes siguin capaços en un futur de memoritzar tants continguts a la ESO, a l'hora dels exàmens!

Aquesta activitat l'oferiré els propers cursos també com una Unitat de PLEC. Penso que és un tema que preocupa els/les companys/es i potser hem de reflexionar sobre l'ús de la **memòria**. Penso que és una manera atractiva d'entrenar els alumnes amb vistes de futur. Aquest funcionament i manera d'enfocar la meua experiència m'ha demostrat **que tots els alumnes són capaços d'aprendre de memòria un text si entenen i treballen molt bé allò que han de memoritzar.**

Exemple de Dossier de treball alumnes

6è de Primària

Poesia a l'escola!

Nom:.....Data.....

1. Llegeix aquesta entrevista a la poeta catalana, Joana Raspall i comenta-la amb els companys.

Faristol: *Vostè, com diu, pensa en el món del nen, quan veu una bestioleta, però quan escriu el poema, ho fa de manera especial?*

Joana Raspall: Ho faig com si ho fes per a un adult. I veig que els grans no s'avorreixen, llegint-los. Els nens són més sensibles del que ens pensem. No ho saben explicar prou, però ho senten, com nosaltres, i de mica en mica els madura dins. He trobat molts nens que s'engresquen molt; m'envien versos que fan a l'escola, els dibuixen... I tenen així sensació de moviment. Perquè sembla que els poetes siguin gent morta; el paper és mort. No penses que hi ha una persona darrere aquell paper que llegeixen. Els poetes semblen gent llunyana que diuen coses estranyes i coses difícils... Molta gent veu un poema i ja l'aparta; han de fer aquell esforç de canviar la natura de les coses i no hi estan acostumats.

Faristol: *I com que a l'escola ja no llegeixen els poemes, ja no hi ha una educació en la poesia?*

Joana Raspall: És clar, no se'ls ha donat l'entrada. 'Això és per pensar allò altre, ¿veus?', se'ls ha de dir. Però si no els ho ensenyen, no saben fer el traspàs. I de vegades també és culpa dels poetes. Per lluir la seva força mental, de fabular, escriuen coses difícils i amb un llenguatge difícil i una estructura que no vol ser clàssica i es fa descurada, desajustada, i no arriba a tenir ritme. I a mi una poesia que no té ritme, que no me la donin; sense consonància és una altra cosa, però el ritme hi ha de ser; si no n'hi ha, no hi ha compàs, no hi ha música, no hi ha poesia. Molts poetes pensen que la importància és que hi brilli el seu intel·lecte, la seva personalitat i quan ho llegim, això no ens entra, perquè no tenim el mateix grau de sensibilitat que ells. Si al lector no se li fa primer l'escaleta, la gent no podrà llegir els poemes d'aquests poetes difícils.

Faristol: *Vostè mateixa, en gairebé tots els seus llibres, fa una invitació a la poesia, convida el lector a llegir...*

Joana Raspall: Jo faig l'escaleta perquè tinguin ganes d'arribar-hi i sàpiguen que hi poden arribar. I puguin llegir una cosa tan sentida i tan poètica en una quarteta com empassar-se un llibre d'elegies del millor poeta que tinguem. Vull que un nen, quan llegeixi una poesia, hi trobi un sentit i que de seguida el capti. El que vull és afinar-los la sensibilitat. Si són receptius, si allò ho senten, de mica en mica aniran entenent la poesia dels poetes críptics. El món poètic, almenys aquí a Catalunya, és una escala en què falta un tram i els nens haurien de fer aquesta escala; començar per la poesia senzilla, de mica en mica, que arribin a entendre-ho. Això és el que jo m'he proposat. Ho he fet com una feina, com un servei. Perquè jo no guanyaré cap mèrit de poeta, escrivint això; la gent no ho valora... Ho he fet amb tota la discreció del món, sense voler-m'hi lluir personalment, amb tota la senzillesa..”

(E. Morer i Serra. “Escalant els grans versos. Entrevista a Joana Raspall” a *Faristol*, núm. 56, 2006, pàg. 14-15.)

Escriu la teva opinió personal sobre el que ens diu Joana Raspall respecte a la Poesia a l'escola:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.- Qui és la Joana Raspall? Llegim la seva biografia

Joana Raspall i Juanola neix el 1913 a la Barceloneta. Va cursar estudis a l'escola pública i va passar un any a França per perfeccionar la llengua de la seva mare. Finalment, es va formar com a Bibliotecària i va treballar a la de Vilafranca durant la guerra. Juntament amb la seva companya de feina salven part del **fons de la biblioteca**, sobretot els llibres **catalans**, per evitar que caiguin en mans dels soldats de Franco: totes dues viatgen amb els llibres fins a la Biblioteca de Catalunya amb una comitiva de camions de soldats de la retirada. Quan torna a casa, es posa a treballar d'administrativa i el 1941 es casa amb el doctor Cauhé, amb qui té tres filles i un fill.

La represa de l'activitat literària, que havia deixat amb la guerra, té lloc un cop acaba el conflicte; "ells van decidir que *el català, no*, però jo vaig triar *el català, sí*". Així, Joana Raspall comença a escriure i a publicar versos i textos en català en els espais clandestins o més o menys escapats de la censura: Jocs Florals, concursos, festes populars... També fa classes de català i comença a crear fitxes amb mots sinònims que, de mica en mica, va ampliant; la tasca, completada per Jaume Riera, veurà la llum com al seu primer diccionari. Al de **sinònims** seguiran els altres dos diccionaris, el de **locucions i frases fetes** i el **d'homònims i parònims**, amb Joan Martí.

La seva passió per la poesia, que cultiva des de fa molts anys, es dona a conèixer a través del vessant de **la poesia infantil**; el primer llibre apareix el 1981, però és sobretot a finals dels anys noranta quan comença a publicar de manera regular un seguit de reculls poètics pensats per als més menuts: *Bon dia, poesia* el 1996, *Versos amics* el 1998, *Concert de poesia* el 2004... Ella mateixa explica que aquesta producció respon a la necessitat d'oferir al públic infantil català l'accés a la poesia, ja que si bé hi havia alguns poemes per a nens, l'oferta era malauradament molt poc extensa. També publica tres llibres de poesia i el 2007 la seva primera novel·la, *Diamants i culs de got*. El 2008 es prepara la publicació d'un recull de narracions, *El cau de les hores*.

On va néixer?.....

De on era la mare?.....

Què va estudiar?.....

Quina va ser la seva primera feina?.....

Per què trasllada els llibres a la Biblioteca de Catalunya?.....

Com comença a publicar després de la Guerra?.....

Quan apareixen els seus primers llibres de poemes?.....

3. Treballem un poema de la Joana

Podries

Si haguessis nascut
en una altra terra,
podries ser blanc,
podries ser negre...

Un altre país
fora casa teva,
i diries "sí"
en un altra llengua.

T'hauries criat
d'una altra manera
més bona, potser
potser més dolenta.

Tindries més sort
o potser més pega...
tindries amics
i jocs d'una altra mena;

Duries vestits
de sac o de seda,
sabates de pell
o tosca espadenya,
o aniries nu
perdut per la selva.

Podries llegir
contes i poemes,
o no tenir llibres
ni saber de lletra.

Podries menjar
coses llamineres
o només crostons
secs de pa negre.

Podries ....podries...

Per tot això pensa
que importa tenir
les mans ben obertes
i ajudar qui ve
fugint de la guerra
fugint del dolor
i de la pobresa

Si tu fossis nat
a la seva terra
la tristesa d'ell
podria ser teva.

Joana Raspall

4. Contesta:

A) Tema del poema:.....

B) Compta les estrofes:.....

C) Compta els versos:.....

D) Compta i escriu el nº de síl·labes de cada vers (recorda que es parem en l'última síl·laba tònica de les planes, sí?):

.....

5.- Digues poesia

Has dit o recitat mai poesia en veu alta? Alguns consells:

- Has d'aprendre el poema de memòria: l'has de llegir moltes vegades, t'has de fixar en el ritme del poema i en el seu sentit.
- L'has de dir amb veu clara.
- L'has de dir a poc a poc.

S'HA D'AGUANTAR EL RITME: en lloc d'accelerar, millor donar força parlant més fort o amb més ràbia” (Ovidi Montllor)

- L'has de dir a bocins: t'has d'aturar a les comes, als punts, als finals de vers, i també quan t'agrada la paraula que dius; els silencis reforcen les paraules, el sentit.
- Quan acabis una frase, per un punt o final de vers..., no ho facis afluint la veu, sinó ben fort i clar.

S'HA D'AGUANTAR EL TO fins al punt o final de vers i no baixar la darrera síl·laba (sinó més aviat pujar)”, és a dir, **NO VAGIS MORINT AL FINAL DE VERS** (No hi ha res més lleig que acabar els versos com si tiréssim senyalades de grava marge avall!). Els finals han d'ésser alts, amb força i mai decadents.

HAS DE DONAR VIDA AL QUE DIUS: hi has d'abocar els teus pensaments i idees, les teves emocions i sentiments. Es tracta més de DIR que no de recitar!

Brossa (una altre gran poeta català) en diu:

“DEÏDORS DE POESIA”

